

LIFE programa Lietuvoje

Faktai ir skaičiai

Per LIFE programą finansuoti 29 projektai Lietuvoje, vykdomi daugiau nei 18-os koordinuojančių paramos gavėjų, kurių bendros projekto išlaidos siekia 76 mln. EUR, iš kurių ES padengė 46 mln. EUR.

LIFE programa yra ES aplinkos ir klimato veiksmų finansavimo priemonė. Ji vykdoma nuo 1992 m. ir bendrai finansavo daugiau nei 5500 projektų visoje ES ir trečiojoje šalyse, sutelkdama daugiau nei 12 mlrd. EUR ir prisidėdama daugiau nei 5 mlrd. EUR prie aplinkos ir klimato apsaugos. LIFE programa visapusiškai prisideda prie Europos žaliojo kurso tikslų ir uždavinių.

2021–2027 metų biudžetas siekia 5,4 mlrd. Eur.

Įtrauktos šios paprogramės (*):

- **Gamta ir biologinė įvairovė**
- **Žiedinė ekonomika ir gyvenimo kokybė**
- **Klimato kaitos švelninimas ir prisitaikymas**
- **Perėjimas prie švarios energijos** (pirmasis kvietimas teikti projektus 2021 m.) (**)

29 LIFE PROJECTS (SINCE 1992)

	Nr of projects
Nature & Biodiversity	19
Circular Economy & Quality of Life	3
Climate Change Mitigation & Adaptation	1
Others - NGOs, Preparatory, Technical Assistance	4
Clean Energy Transition	2

INVESTMENT IN LIFE PROJECTS IN LITHUANIA (€ million)

	TOTAL INVESTMENT	EU CONTRIBUTION
ALL LIFE projects	76	46
Nature & Biodiversity	53	32.5
Circular Economy & Quality of Life	10.5	6
Climate Change Mitigation & Adaptation	11	6.5
Others - NGOs, Preparatory, Technical Assistance	1.3	0.9
Clean Energy Transition (*)	0.4	0.4

(*) Buvę ir baigti projektai šiame dokumente pažymėti nauja programos LIFE 2021–2027 m. Nomenklatūra

(**) Naująją CET paprogramę daugiausia sudaro kelių šalių projektai, o visi dalyviai yra įtraukti į skaičius

LIFE Klimato kaitos švelninimas ir prisitaikymas

Pagal LIFE klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos kryptį bus remiami veiksmai, padėsiantys įgyvendinti 2030 m. energetikos ir klimato politikos programą ir įvykdyti Europos Sąjungos įsipareigojimus pagal Paryžiaus susitarimą dėl klimato kaitos. Projektai pagal šią kryptį prisidės prie atsinaujinančia energija pagrįstos ir klimatui atsparios ekonomikos. Pagal šią kryptį Strateginiai integruoti projektai (SIP) regioniniu, kelių regionų, nacionaliniu ar tarptautiniu mastu įgyvendins aplinkos arba klimato strategijas arba veiksmų planus, kuriuos parengė valstybių narių valdžios institucijos ir kurių reikalaujama pagal konkrečius aplinkos, klimato ar atitinkamus energetikos teisės aktus arba Sąjungos politiką. Šie projektai taip pat užtikrins suinteresuotųjų šalių dalyvavimą, skatins koordinavimą ir bent vieno kito Sąjungos, nacionalinio ar privataus finansavimo šaltinio sutelkimą.

Iki šiol Lietuvoje bendrai finansuojamas vienas vykdomas strateginis kompleksinis projektas. Bendra jo investicija siekia 11 mln. EUR, iš kurių ES lėšos sudaro 6,5 mln. EUR. „LIFE IP EnerLIT“ projekto tikslai aprašyti toliau.

Didesnis energijos vartojimo efektyvumas. Mažiau išmetamų ŠESD („LIFE IP EnerLIT“) LIFE20 IPC/LT/000002

Lietuva įsipareigojo iki 2030 metų į atmosferą išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) kiekį sumažinti bent 40 proc. Šalis nacionaliniame energetikos ir klimato plane (NEKP) nurodoma, kaip šalis ketina sumažinti išmetamų teršalų kiekį ir padidinti energijos vartojimo efektyvumą. Plane teigiama, kad didžiausią energijos vartojimo efektyvumo didinimo potencialą turi pramonės, statybos ir transporto sektoriai.

Aplinkos projektų valdymo agentūra, priklausanti Lietuvos Aplinkos ministerijai, per šį integruotą projektą padės įgyvendinti NEKP. Komanda nori sustiprinti energijos vartojimo efektyvumo priemones ir sukurti nacionalinius ir regioninius pajėgumus klimato tikslams pasiekti. Tai padės šalies transporto, statybos ir pramonės sektoriams pasiekti energijos vartojimo efektyvumo tikslus ir sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimą. Šio integruoto projekto dėka Lietuvoje turėtų atsirasti daugiau tvarių ir efektyvių pastatų, klimatui palankaus judumo galimybių, energiją taupančių pramoniu, ekologiškų viešųjų pirkimų.

[Projekto santrauka](#)

LIFE Perėjimas prie švarios energijos

Remiantis „Pažangi energetika Europai“ (2003–2013 m.) ir „Horizontas 2020“ (2014–2020 m.) energijos vartojimo efektyvumo programomis, LIFE perėjimo prie švarios energijos paprogramė ir toliau remia ES politikos įgyvendinimą tvarios energijos srityje. Visų pirma ja siekiama visoje Europoje palengvinti perėjimą prie efektyviai energiją vartojančios, atsinaujinančia energija pagrįstos, klimatui neutralios ir atsparios ekonomikos.

LIFE perėjimo prie švarios energijos paprogramė remia projektus šiose penkiose srityse:

- 1) Nacionalinės, regioninės ir vietos politikos programos, remiančios perėjimą prie švarios energijos, kūrimas;
- 2) Technologijų diegimo, skaitmeninimo, naujų paslaugų ir verslo modelių spartinimas ir susijusių profesinių įgūdžių rinkoje tobulinimas;
- 3) Privataus finansavimo pritraukimas tvariajai energijai;
- 4) Vietos ir regioninių investicinių projektų plėtros rėmimas;
- 5) Piliečių įtraukimas ir įgalinimas pereinant prie švarios energijos.

Iki šiol Lietuva koordinuoja vieną pagal šią kryptį bendrai finansuojamą projektą. Pirmasis projekto REBOOT-SKILLS-LT tikslas - atgaivinti statybos sektoriaus suinteresuotųjų šalių (darbdavių ir darbuotojų organizacijų, švietimo ir mokymo centrų, valdžios institucijų), remiančių statybos specialistų kvalifikacijos kėlimą, tinklą Lietuvoje, pritraukiant daugiau kaip 100 suinteresuotųjų šalių. Antrasis tikslas - atnaujinti status quo analizę ir nacionalinį veiksmų planą, parengtus pagal pirmąjį projekto "BUILD UP Skills" etapą (2011-2012 m., "I ramstis"), kad jie atspindėtų naujas statybos sektoriaus realijas, susijusias su 2030 m. energetikos ir anglies dioksido išmetimo mažinimo tikslais. Bendras biudžetas sudaro 0,4 mln. eurų, iš kurių 95 proc. skiria ES.

Lietuva taip pat dalyvauja kitame CET projekte - CAEPBD6 - kartu su Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija. Bendra investicijų suma sudaro 0,03 mln. eurų, iš kurių ES prisideda 95 %.

• Gamta ir biologinė įvairovė

Gamtos ir biologinės įvairovės kryptis apima paramą standartinių veiksmų projektams, skirtiems gerajai praktikai, susijusiai su gamta ir biologine įvairove, kurti, taikyti ir skatinti, taip pat „Strateginiams gamtos projektams“ (SNAP). Šiais naujais projektais remiamas Sąjungos gamtos ir biologinės įvairovės tikslų įgyvendinimas valstybėse narėse įgyvendinant nuoseklias veiksmų programas, kad šie tikslai ir prioritetai būtų įtraukti į kitas politikos kryptis ir finansines priemones, įskaitant koordinuotą prioritetinių veiksmų programų, priimtų pagal Direktyvą 92/43/EEB, įgyvendinimą.

Iki dabar LIFE gamtos ir biologinės įvairovės komponentų pagrindu Lietuvoje bendrai finansuoti 18 projektų. Bendrą investicijas į šiuos projektus sumą sudaro 50 milijonus eurų, iš kurių 30 milijonų eurų skyrė Europos Sąjunga.

Baigus projektus pasiekti šie rezultatai: apsaugos būklės atkūrimas saugoti daugybę nykstančių Lietuvos buveinių ir rūšių; apsaugos būklės užtikrinimas Europos balinių vėžlių išlikimui (*Emys orbicularis*) Šiaurės Europos žemumose užtikrinimas; baltųjų gandrų, didžiųjų baublių ir kitų veisiamų žuvų rūšių apsaugos būklės užtikrinimas; natūralių hidrologių ir ekologinių Amalvo ir Žuvinto pelkynų funkcijų užtikrinimas, kad būtų užtikrinta šių Bendrijos svarbos teritorijų (pBST) pelkynų, pelkėtų miškų ir ežerų buveinių apsaugos būklė (išsamesnė informacija apie projekto rezultatus pateikta tolesniame straipsnyje); ekologinio tinklo pietų Lietuvoje sukūrimas; mažiausiai 10 % Lietuvos mažųjų erelių rūšių populiacijos (daugiau nei 200 porų) lizdų sukimo teritorijų apsaugojimas nuo tiesioginio sunaikinimo ir netiesioginio medienos kirtimo poveikio; inventorinių sąrašų sudarymas apie rūšis ir buveines Lietuvos išskirtinės ekonominės zonos vandenyse ir palankios apsaugos būklės atkūrimas ir išlaikymas aktyvių aukštapelkių buveinėse Aukštumalės telmologiniame draustinyje; atkurti Amalvos, Kamanos ir Tyrulių pelkes. Vienas biologinės įvairovės projektas, kuris prasidėjo 2014 metų birželį, siekia pagerinti migruojančių, peržiemojančių ir kai kurių perinčių paukščių rūšių Lietuvoje išsaugojimo sumažinant danguje esančių aukštos įtampos elektros perdavimo linijų neigiamą poveikį. Projektas LIFE OSMODERMA sprendė problemą, susijusią su vabalų: niūriaspalvis auksavabalis (*Osmoderma eremita*), labai retos ir visoje Europoje saugomos rūšies, izoliacija, kurdamas ekologinį tinklą tarp dviejų didžiųjų Lietuvos miestų – Kauno ir Vilniaus. Neskaitant dviejų projektų, kuriuos įgyvendino Klaipėdos universitetas, Salantų nacionalinis parkas, o gavėjai buvo NVO.

Lietuvoje vykdomi keturi projektai. Jų tikslai apima: sukurti Lietuvos-Latvijos ekologinio tinklo planą bei identifikuoti (nustatyti) funkcinį ekologinį vabalų ir kitų saprofitinių bestuburių (priklausomų nuo negyvos ar irančios medienos) planą; atkurti sugriautus vandens paukščio giesmininko arealus (buveines) Lietuvoje, taip pat Baltarusijos daltse, bei pakeisti išsaugojimo statusą – į palankų – upinių žuvėdrų ir mažųjų žuvėdrų perinčioms populiacijoms; ir sukurti klimatui atsparų kritinių vietų tinklą mažajai baltakaktei žąsiai Europoje; naudoti tausojantį ūkininkavimą ir kilnojamąjį ganyimą, kad būtų išlaikyta palanki apsaugos būklė krakšlių, stulgių, griežlių, paprastųjų griciukų, raudonkojų tulikų ir kitų ES svarbių rūšių bei buveinių populiacijoms, esančioms drėgnose pievose ir pelkėse 6 BAST..

Lietuvoje vykdomas vienas strateginis gamtos projektas. PAF-NATURALIT projekto tikslai aprašyti žemiau.

Gamtostvarkos optimizavimas Lietuvoje (PAF-NATURALIT) LIFE16 IPE/LT/000016

PAF-NATURALIT projektas pagerins „Natura 2000“ tinklo teritorijų tvarkymą Lietuvoje, siekiant saugoti buveines ir rūšis. Projektas orientuotas į prioritetinių veiksmų programos (PVP) įgyvendinimą visam „Natura 2000“ tinklui Lietuvoje. Parodomoji veikla taip pat bus vykdoma pasirinktuose skirtingas geografines ir gamtines sąlygas atstovaujančiuose regionuose: Žemaitijos, Dzikijos ir Aukštaitijos gamtiniuose parkuose, Labanoro regioniniame parke ir Čepkelių gamtos rezervate.

Konkrečiai, projektu siekiama teigiamai pakeisti bent 18-os Bendrijos svarbos buveinių tipų (33 proc. visų Buveinių direktyvoje nurodytų buveinių tipų nacionaliniu mastu) išsaugojimo būklę; pagerinti bent 19-os Bendrijos svarbos rūšių (19 proc. visų rūšių, apie kurias pranešta pagal Buveinių direktyvą), išsaugojimo būklę; ir pagerinti bent 23 paukščių rūšių populiacijos tendencijas (11 proc. visų paukščių rūšių, apie kurias pranešta pagal Paukščių direktyvą).

[Projekto santrauka](#)

LIFE Žiedinė ekonomika ir gyvenimo kokybė

Veiksmai, remiami pagal žiedinės ekonomikos ir gyvenimo kokybės kryptį, padės pasiekti pagrindinius ES politikos tikslus, pvz., pereiti prie žiedinės ekonomikos, taip pat apsaugoti ir gerinti aplinkos ir gyvenimo kokybę. Pagal šią kryptį Strateginiai integruoti projektai (SIP) regioniniu, kelių regionų, nacionaliniu ar tarptautiniu mastu įgyvendins aplinkos arba klimato strategijas arba veiksmų planus, kuriuos parengė valstybių narių valdžios institucijos ir kurių reikalaujama pagal konkrečius aplinkos, klimato ar atitinkamus energetikos teisės aktus arba Sąjungos politiką. Šie projektai taip pat užtikrins suinteresuotųjų šalių dalyvavimą, skatins koordinavimą ir bent vieno kito Sąjungos, nacionalinio ar privataus finansavimo šaltinio sutelkimą.

Remiantis LIFE aplinkos ir išteklių naudojimo efektyvumo (anksčiau vadinosi LIFE aplinkos politikos ir valdymo komponentu) srities pagrindu, bendrai finansuoti trys projektai Lietuvoje – bendrą investiciją sudarė 10,5 milijono eurų, iš kurių 6 milijonus skyrė ES.

Uždaras projektas „LIFE Viva Grass“ siekia gerinti žemės panaudojimą ir gamtos apsaugos politikos nuostatas bei šiose nuostatose numatytus ilgalaikės pievų biologinės įvairovės priežiūros ir jų teikiamų ekosistemų tarnybų įstatyminius pagrindus. (žr. rezultatus laukelyje žemiau).

Lietuvoje bus vykdomi du projektai. Projektas „NutriBiomass4LIFE“ sukurs ir pademonstruos plataus masto savarankišką tvarios uždarojo ciklo žiedinės ekonomikos modelį turtingų maistingosiomis medžiagomis atliekų perdirbimo sistemai Vilniuje. Projektas „AlgaeService for LIFE“ ištirs du dumblių ir melsvabakterių derliaus ėmimo mašinų prototipus realiomis sąlygomis prie upių, ežerų ir Kuršių marių.

Norite apie LIFE sužinoti daugiau?

- **Apsilankykite [LIFE svetainėje](#) ir [LIFE projektų duomenų bazėje](#)**

- **Sekite LIFE programą socialiniuose tinkluose:**

- **Užsiregistruokite [LIFE programos](#) ir [CINEA švarios energijos](#) naujienlaiškiam**

- **Susisiekite su LIFE nacionaliniu kontaktiniu centru savo valstybėje narėje:**

Asmenvardis: Ms Sigita ALČAUSKIENĖ – Chief Desk Officer (Nature & Biodiversity / Circular economy)
Ms Lina ČEICYTĖ (LIFE Perėjimas prie švarios energijos)

Adresas: A. Jaksto St 4/9
LT - 01105 Vilnius

Tel: +370 706 63532 / +370 8 682 23 663

El. p. adresas: s.alcauskiene@am.lt / l.ceicyte@am.lt

Svetainė: [LIFE NCP Website](#)

- **Susisiekite su NEEMO stebėjimo komanda**

NEEMO GEIE – ELLE sia
skolas Iela 10-8
LV - 1010 RIGA
Tel: +371 6 7242411
E-mail: elle@neemo.eu

Vykdomi LIFE gamtos ir biologinės įvairovės projektai

Projekto pavadinimas	Projekto numeris	Projekto akronimas ir nuoroda į santrauką internete	Svetainė	Projekto trukmė
Pagrindų siekiant užtikrinti ilgalaikę palankią vandens paukščių giesmininkų Lietuvoje būklę kūrimas	LIFE15 NAT/LT/001024	LIFEMagniDucatusAcrola	https://meldine.lt/	07/2016 → 01/2023
Sukurti klimatui atsparų kritinių vietų tinklą mažajai baltakaktei žąsiai Europoje	LIFE19 NAT/LT/000898	LIFE LWfG CLIMATE	https://wwf.fi/en/lesser-white-fronted-geese-life-project/	09/2020 → 08/2025
Šlapių pievų ir pelkių pritaikymas tvariam ūkininkavimui, siekiant užtikrinti ilgalaikę griezlių ir nykstančių tilvikinių paukščių apsaugą	LIFE21-NAT-LT- LIFEfarms for birds/101074711	LIFEfarms for birds	N/A	09/2022 → 12/2027
„Natura 2000“ tinkle valdymo optimizavimas Lietuvoje	LIFE16 IPE/LT/000016	PAF-NATURALIT	http://lifeprojektai.lt/en/life-projects/lithuanian-life-projects/optimizing-the-management-of-natura-2000-network-in-lithuania-life-ip-paf-naturalit/	01/2018 → 12/2027

Vykdomi LIFE žiedinės ekonomikos ir gyvenimo kokybės projektai

Projekto pavadinimas	Projekto numeris	Projekto akronimas ir nuoroda į santrauką internete	Svetainė	Projekto trukmė
Maistingųjų medžiagų per žiedinės ekonomijos modelį dideliems miestams – vandens valymo dumbblas ir pelenai į biomasę bioenergijai	LIFE17 ENV/LT/000310	NutriBiomass4LIFE	http://www.nutribiomass.eu/	07/2018 → 09/2022
DUMBLIŲ EKONOMIJA PAREMTA EKOLOGINĖ PASLAUGA VANDENS EKOSISTEMOMS	LIFE17 ENV/LT/000407	AlgaeService for LIFE	http://algaeservice.gamtostyrimai.lt	08/2018 → 07/2023

Vykdomi LIFE klimato kaitos mažinimo ir prisitaikymo prie jos projektai

Projekto pavadinimas	Projekto numeris	Projekto akronimas ir nuoroda į santrauką internete	Svetainė	Projekto trukmė
Energijos vartojimo efektyvumo didinimas Lietuvoje	LIFE20 IPC/LT/000002	LIFE IP EnerLIT	N/A	10/2021 → 12/2030

Vykdomi perėjimo prie švarios energijos projektai

Projekto pavadinimas	Projekto numeris	Projekto akronimas ir nuoroda į santrauką internete	Svetainė	Projekto trukmė
„BUILD UP Skills Lithuania“ - Nacionalinės statybos platformos ir veiksmų plano perkūrimas	LIFE21-CET-BUILDSKILLS-REBOOT-SKILLS-LT/101076274	REBOOT-SKILLS-LT	N/A	08/2022 -> 01/2024
6. suderinti veiksmai, kuriais valstybėms narėms ir dalyvaujančioms šalims padedama įgyvendinti Pastatų energinio naudingumo direktyvą	LIFE21-CET-CA-CAEPBD6/101102078	CAEPBD6	N/A	11/2022 -> 10/2027